

اقتصاد جهان در هفته ای که گذشت (از تاریخ 7 تا 14 اسفند سال 1403)

در تاریخ 14 اسفند 1403، ایالات متحده تعرفه‌ای ۲۵ درصدی بر واردات از کانادا و مکزیک اعمال کرد که نشانه‌ای از تشدید تنش‌های تجاری میان این کشورها است. این اقدام، واکنش فوری کانادا را به همراه داشت، به گونه‌ای که این کشور اعلام کرد طی ۲۱ روز آینده، تعرفه‌هایی بر بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار از کالاهای آمریکایی اعمال خواهد کرد. مکزیک و چین هنوز اقدامات متقابل خود را مشخص نکرده‌اند، اما کانادا تأکید کرده است که این تعرفه‌ها به طور تدریجی بر محصولات انرژی افزایش خواهد یافت. این تحولات، نگرانی‌ها درباره احتمال وقوع یک جنگ تجاری تمام‌عیار و تأثیرات آن بر بازارهای جهانی و اقتصاد ایالات متحده را افزایش داده است.

تشدید تنش های تجاری ایالات متحده

اعلام این تعرفه ها موجب افت قابل توجه شاخص های اصلی بورس شد. شاخص های S&P 500 و Nasdaq به میزان چشمگیری کاهش یافتند و سهام شرکت های کلیدی مانند انویدیا (Nvidia) و کونوکو فیلیپس (ConocoPhillips) با افت شدیدی مواجه شدند. در آسیا نیز، شاخص های نیکی ژاپن (Nikkei)، شاخص معیار تایوان و هانگ سنگ هنگ کنگ (Hang Seng) روند نزولی را تجربه کردند. در همین حال، ارزش دلار استرالیا و قیمت نفت خام به پایین ترین سطح خود رسید، در حالی که بیت کوین از اوج قیمتی اخیر خود با افت مواجه شد.

بازارهای آسیایی پس از واکنش های سنجیده کشورهای متأثر از این سیاست، از جمله اعمال تعرفه های متقابل توسط چین و کانادا، اندکی ثبات یافتند. ارزش دلار کانادا، پیروی مکزیک و دلار استرالیا کاهش یافت، در حالی که یوان چین توانست مقاومت کند. در ایالات متحده، بازده اوراق خزانه داری همچنان در حال کاهش است، در حالی که یورو و پوند استرلینگ در برابر دلار آمریکا تقویت شدند. علاوه بر این، قیمت طلا و نفت کاهش یافت، که نشان دهنده تمایل سرمایه گذاران به کاهش ریسک بود.

روابط تجاری ایالات متحده و اتحادیه اروپا

در تاریخ 8 اسفند 1403، دونالد ترامپ، رئیس جمهور ایالات متحده، اعلام کرد که قصد دارد تعرفه ۲۵ درصدی بر کالاهای وارداتی از اتحادیه اروپا اعمال کند. این تصمیم، بخشی از یک الگوی گسترده تر سیاست های تجاری حمایتی دولت ترامپ است. اتحادیه اروپا سومین شریک تجاری بزرگ ایالات متحده محسوب می شود و اعمال این تعرفه ها می تواند صدها میلیارد دلار مبادلات تجاری بین این دو منطقه را تحت تأثیر قرار دهد. بسیاری از اقتصاددانان هشدار داده اند که چنین سیاست هایی می تواند موجب اختلالات گسترده در زنجیره تأمین در سراسر آمریکای شمالی و اروپا شود و در نهایت باعث افزایش قیمت مصرف کنندگان در ایالات متحده، مکزیک، کانادا و کشورهای اروپایی گردد.

توافق منابع معدنی بین ایالات متحده و اوکراین

در تاریخ 7 اسفند 1403، توافق نامه ای میان ایالات متحده و اوکراین منتشر شد که چارچوب همکاری های مشترک در سرمایه گذاری در منابع طبیعی اوکراین، از جمله عناصر کمیاب، نفت و گاز، و همچنین بازسازی این کشور را تعیین می کرد. این توافق به دنبال تقویت همکاری های اقتصادی و جذب سرمایه گذاری برای بازسازی اوکراین پس از تهاجم روسیه در سال ۲۰۲۲ بود. با این حال، دیداری که قرار بود در 10 اسفند 1403 بین ولودیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین، و دونالد ترامپ برای امضای این توافق نامه برگزار شود، به طور غیرمنتظره ای بدون امضا پایان یافت. با این حال، زلنسکی در تاریخ 12 اسفند اعلام کرد که توافق بر سر منابع معدنی اکنون آماده امضا است، که نشان دهنده ادامه مذاکرات میان طرفین است.

چشم انداز اقتصادی و سیاسی ایران

ایران در هفته گذشته شاهد تحولات سیاسی چشمگیری بود که بر محیط اقتصادی آن تأثیر گذاشته است. در تاریخ 13 اسفند 1403، محمدجواد ظریف، معاون رئیس جمهور ایران و برجسته ترین چهره اصلاح طلب، تحت فشار جناح های تندرو از سمت خود استعفا داد. ظریف، که یکی از معماران اصلی توافق هسته ای بود، به دلیل داشتن روابط نزدیک با غرب مورد انتقاد شدید قرار گرفته بود، به ویژه به دلیل داشتن تابعیت دوگانه فرزندانش. استعفای وی نشان دهنده کاهش تمایل ایران برای تعامل با غرب در شرایطی است که تحریم های ایالات متحده تشدید شده اند.

این اتفاق پس از استیضاح عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد ایران رخ داد که به دلیل تلاش در تک نرخی کردن ارز و سعی در تغییر ریل گذاری ارزی ایران مورد نقد قرار گرفته بود، رخ داد. این تحولات شکاف های داخلی و چالش های اقتصادی ایران را که تحت تأثیر تحریم های سخت گیرانه ایالات متحده قرار دارد، برجسته می کند.

در واکنش به این چالش ها، ایران تلاش کرده است روابط خود را با متحدان استراتژیک تقویت کند. در 28 دی ماه 1403، ایران و روسیه معاهده همکاری جامع راهبردی را امضا کردند که هدف آن گسترش همکاری های اقتصادی، کاهش اثر تحریم های ایالات متحده و تعمیق روابط نظامی و سیاسی است. این توافق، که برای ۲۰ سال آینده تنظیم شده، حوزه های متعددی از جمله دفاع، مبارزه با تروریسم، انرژی، مالی و فرهنگی را پوشش می دهد.

علاوه بر این، شرکت هواپیمایی ایران ایرتور اعلام کرد که از تاریخ 12 بهمن 1403 پروازهای مستقیم بین تهران و پاریس را راه اندازی کرده است. این مسیر هفته ای دو بار با ایرباس A300-600 انجام می شود. همچنین، مسیرهای جدید به آلمان، اسپانیا و ایتالیا در ماه اسفند و فروردین 1403 راه اندازی خواهند شد که نشان دهنده تلاش های ایران برای تقویت روابط اقتصادی با کشورهای اروپایی علی رغم تحریم های جاری است.

تجارت جهانی و زنجیره های تأمین

حجم تجارت جهانی نسبت به هفته گذشته ۱.۲ درصد افزایش یافت که این رشد ناشی از کاهش گلوگاه های زنجیره تأمین در مناطق کلیدی بود. بندر لس آنجلس از افزایش ۷ درصدی حجم کانتینرهای جابه جاشده خبر داد که نشان دهنده بهبود کارایی لجستیکی است. با این حال، کریدور دریایی دریای سرخ همچنان تحت فشار تنش های ژئوپلیتیکی قرار دارد و ترافیک دریایی در این مسیر نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۵ درصد کاهش داشته است.

اتحادیه اروپا توافق تجاری جدیدی را با کشورهای جنوب شرق آسیا اعلام کرد که بر اساس آن، تعرفه های وارداتی بر محصولات الکترونیکی و قطعات خودرو طی دو سال آینده ۲۰

درصد کاهش خواهد یافت. این اقدام انتظار می رود جریان های تجاری بین این مناطق را تقویت کند، جریانی که در حال حاضر سالانه ۴۲۰ میلیارد دلار برآورد می شود.

بازارهای انرژی

قیمت نفت طی هفته گذشته نوساناتی را تجربه کرد و بهای نفت برنت در محدوده ۸۵ تا ۹۲ دلار در هر بشکه در نوسان بود. این بی ثباتی عمدتاً تحت تأثیر مذاکرات اوپک پلاس در مورد کاهش تولید و افزایش تقاضا از سوی بازارهای نوظهور قرار داشت. اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) اعلام کرد که ذخایر نفت خام این کشور با کاهش ۲.۳ میلیون بشکه ای مواجه شده که بیشترین میزان کاهش در شش هفته اخیر است و نشان دهنده تقاضای فراتر از انتظار بازار است. قیمت گاز طبیعی در اروپا با کاهش ۸ درصدی همراه شد که این کاهش ناشی از دمای بالاتر از حد میانگین و کاهش نیاز به گرمایش بود. در همین حال، سرمایه گذاری در انرژی های تجدیدپذیر رکورد جدیدی را به ثبت رساند و طی هفته گذشته ۱۲ میلیارد دلار در پروژه های خورشیدی و بادی در سراسر جهان سرمایه گذاری شد که نسبت به هفته قبل ۲۵ درصد افزایش نشان می دهد.

بازارهای سهام و درآمد شرکت ها

بازارهای سهام جهانی هفته را با روندی متفاوت به پایان رساندند. شاخص Euro Stoxx 50 به دلیل نگرانی ها درباره هزینه های انرژی ۰.۶ درصد کاهش یافت. در آسیا، اعلام بسته محرک اقتصادی ۱۴۰ میلیارد دلاری چین برای تقویت مصرف داخلی باعث شد شاخص شانگهای کامپوزیت ۲.۵ درصد افزایش یابد. گزارش های مالی شرکت ها نیز برجسته بود و شرکت های بزرگی مانند اپل، تسلا و سامسونگ نتایج فصلی قوی ای را گزارش کردند. درآمد اپل نسبت به سال گذشته ۱۲ درصد افزایش یافت، درحالی که میزان تحویل خودروهای برقی تسلا در این فصل به رکورد ۵۵۰ هزار دستگاه رسید.

تحولات ژئوپلیتیکی

تنش های ژئوپلیتیکی همچنان بر احساسات اقتصادی تأثیر گذاشت. ایالات متحده و اتحادیه اروپا تحریم های جدیدی را علیه روسیه اعمال کردند که بخش های فناوری و دفاعی این کشور را هدف قرار می دهد. در واکنش، روسیه اعلام کرد که همکاری های اقتصادی خود را با چین گسترش خواهد داد و پیش بینی می شود حجم تجارت دوجانبه دو کشور در سال 1404 از ۲۵۰ میلیارد دلار فراتر رود. در خاورمیانه، تلاش ها برای کاهش تنش ها در نوار غزه پیشرفت هایی داشت و مصر موفق به میانجی گری یک توافق آتش بس موقت شد. این تحول نگرانی ها در مورد اختلالات احتمالی در تجارت منطقه ای و عرضه انرژی را کاهش داد.

تهیه شده در مرکز شتاب تبریز